

LOVE PAINTINGS of Balaban VE AŞK RESİMLERİ

Akademik öğrenim görmediği halde kendisini sanat çevrelerine kabul ettirmiş ressam İbrahim Balaban, acılı bir gençliğin ardından üne kavuştu.

Without an academic training behind him, Balaban has made it to the top of the art world in Turkey.

By ALPAY KABACALI

İbrahim Balaban is a painter without an academic training behind him who has made it to the top of the art world in Turkey. The events of his life have shaped his development as an artist to such a degree, that his biography is the natural starting point.

Born in the village of Seç, Bursa, in 1921, İbrahim found himself in prison at the tender age of 16, and not through his own fault. In the mountains near his village was a cave, large enough to take two hundred sheep. Two local men started storing marijuana in this hideout and producing hashish. They told İbrahim's father Hasan Çavuş that they had a lucrative business going and offered him a partnership if he would invest ten lira. Whether Hasan Çavuş was duped, or whether he knew the illicit nature of the venture is unclear, but anyway he went ahead. One day the man he usually detailed to come and go to the cavern was not available, and so he sent his son instead. İbrahim set off cheerfully, innocently unaware of what fate had in store.

İbrahim Balaban, akademik öğretim görmediği halde kendisini sanat çevrelerine kabul ettirmiş bir ressam. Bursa'nın Seç köyünde 1921'de doğan İbrahim, on altısında "mapus"a düşüyor. Bir serüven bile değil bu, onun için. Elma toplamaya gider gibi gidiyor...

Dağın yamacında bir in var, iki yüz koyun alacak büyüklükte. İki köylü oraya hintkenevirini depo etmişler, esrar üretiyorlar. İbrahim'in babası Hasan Çavuş'a, "Kârlı bir iş tuttuk, 10 lira ver, seni de ortak edelim," demişler. O, işin içyüzünü bilerek ya

da bilmeyerek, vermiş 10 lirayı, ortak olmuş. Bir adamını gönderirmiş ine. O gün yollayacak kimse bulamayınca, oğlu İbrahim'e iş buyurmuş. İbrahim de türkü söyleye söyleye varmış dağın yamacına. Hiçbir şeyden haberi yok...

Gece karakola ihbarda bulunulmuş, ine giden yollar kuşatılmış. Mavzerler patlıyor... Esrar üreten iki kişi yakalanıyor. İbrahim dağa çıkıp kurtuluyor. Sonra da "içeriye" düşüyor. Orada "yüreğine öfke, kafasına bilgi, eline beceri" giriyor.

Küçüklüğünden beri ötede beride resim çizmeye çabalayan Balaban, başlıyor içerdekilerin portrelerini yapmaya...

The previous night an informer had reported this profitable business to the local police and the cavern was surrounded. The two hashish producers were captured. İbrahim fled into the mountains and escaped, but not for long. Soon he found himself behind bars, where he assuaged his anger at this undeserved prison sentence by drawing portraits of the other inmates. Since he was a young child he had been fond of drawing, and it helped pass the time until he was released three months later. His liberty was shortlived, however, as he was ordered to pay a fine of sixteen thousand lira - a huge amount of money in those days. Unable to muster such a sum, it was back to prison again, this time for three years. He

Üç ay sonra saliveriliyor. Ve öğreniyor ki, 16 bin lira para cezasına hüküm giymiş. Çok büyük para! Bunu hapse çeviriyorlar. Üç yıl yatması gerekiyor. Yeniden cezaevi... Üç yıllık köy okulunu bitiren İbrahim orada okumaya, okuduklarını anlamaya çalışıyor; kitaplar, sözlükler getiriyor.

İşte o sırada ünlü şair Nâzım Hikmet geliyor Bursa mapushanesine. İçerdekiler ondan söz ediyorlar hep. "Kim ki bu Nâzım Hikmet?" diye soruyor Balaban. Anlatılanlar kafasını kanştırıyor. Onun resim yaptığını öğrenince, "Aman," diyor, "para vereyim de, benim resmimi de yapsın." Amacı, ondan "hüner kapmak." "Para almaz," diyorlar, Balaban büsbütün şaşırıyor. Birisi, "yalnız boya parası alır," diyor. Balaban 250 kuruş götürüyor resmini yaptırmak için...

Nâzım Hikmet diz çöktürüyor onu; kalemini diklemesine, yanlamasına uzatıp ölçü olarak çiziyor. Ağzında da üfürük (ıslık).

Balaban da ondan öğrendiklerini uyguluyor öteki mahpusların portrelerini yaparken. Bir yandan da üfürük çalıyor. "Evelce böyle yapmazdı, kalemi yüzümüze doğru tutmazdı," diyor mahpuslar. "Zenaati kapmış ustadan."

Babası bir kızla nişanlıymış Balaban'ı. Kızı almak isteyen bir başkası varmış, o da hapse düşmüş.

Onu içerde hiç rahat bırakmıyor. Günün birinde de vuruyor (bıçaklıyor)...

Üç yıllık cezası dolup da dışarıya çıkınca, babası everiyor (evlendiriyor) Balaban'ı. Ama o hiçbir şeyle ilgilenmiyor. Başında büyük dert var, dünyası kararmış. Yaşadığı toplumda bir delikanlının vurulması demek, aşağılanması, ele güne rezil olması demek... Ancak öcünü alırsa kurtulabiliyor bu onursuzluktan. Bu yüzden, Balaban da insan içine çıkamıyor. Ya evde oturup resim çiziyor ya da kırdan bayırda dolaşıyor. Bir de tabanca ediniyor. Ve günün birinde kıyamet kopuyor; "düşmanı" mezara gidiyor, kendisi -on ay sonra- yeniden mahpushaneye... İşte bu üçüncü girişte, Nâzım Hikmet'e çırak duruyor. Artık dünyası pırl pırl... Yıllarca, durup dinlenmeden çizip boyuyor. Ama tablolarının hiçbiri istediği gibi değil. Bir eksiklik var... Ustası, onun bu tedirginliğinin ayırımında. Bir gün çağırıyor Balaban'ı, "ders yapacağız," diyor. İlk gün felsefe

passed the time improving his reading (he had only studied for three years at the village school), and trying to understand what he read with the help of dictionaries. Then one day the famous poet Nazım Hikmet was sent to Bursa Prison. The other prisoners kept talking about this celebrated fellow inmate, and Balaban was deeply affected by the account of Nazım Hikmet, especially by the fact that he was a painter as well as a poet. He resolved to get Nazım Hikmet to paint his own portrait so that he could learn from the skills of a "real" artist. Nazım Hikmet did not take payment, but only accepted the cost of the paint, so Balaban gave him 250 kuruş and observed carefully the way he held out his pencil to get the measurements correctly, whistling between his teeth at the same time.

Balaban went away with his portrait and with Nazım Hikmet's technique engraved in his mind. From now on,

he too held up his pencil and whistled between his teeth as he drew his portraits, in imitation of the great master.

Meanwhile, Ibrahim's father had arranged for his engagement to a local girl, but unfortunately somebody else was in love with her already. When this thwarted lover was sent to the same prison, he took the opportunity to stab Balaban, fortunately

Ferhat ile Şirin, 1990

not inflicting a mortal wound.

When at last the three years were up, Balaban went straight back to his village and got married, but he was obsessed by the desire to take revenge on his jealous rival, who as he saw it had humiliated and dishonoured him. He became withdrawn and unsociable, spending all day either painting or wandering alone in the countryside. He got himself a revolver, and waited for his chance. One day it came, and his enemy found himself in the grave, while Balaban went for his third spell in prison.

Back in prison Balaban apprenticed himself to Nazım Hikmet, devoting himself to work with zest. For years he drew and painted, but none of his paintings satisfied him. There was something missing. Nazım Hikmet was aware of Balaban's discontent and one day he called him and announced that they were going to begin lessons. The first lesson was philosophy. Nazım Hikmet talked and Balaban listened. The following day he repeated what he had learnt to his teacher, before going

Küfeli Kadınlar, 1991

Köye Dönüş, 1992

Karagöz ile Hacivat, 1990

dersi... Usta anlatıyor, çırak dinliyor. Ertesi gün kendisine anlatılanları bir bir yineliyor ustasına. İkinci gün sosyoloji, üçüncü gün ekonomi politik... Maltada volta atarlarken anlatılıyor dersler. Defter, kalem, kâğıt, kitap yok...

İki üç ay sonra dersler sona eriyor. Nâzım Hikmet, "Ben büyük şairim, sen de büyük ressamın," diyor. "Tekrarla bu sözü." Balaban yineliyor. Usta bunu her gün söyletiyor.

Bir ara ustayla çırak birbirinden ayrılıyor. Balaban'ı İmralı'ya, yarı açık cezaevine yolluyorlar. Savcının sağladığı olanakla Balaban orada iki yıl eşekleri, öküzleri, doğayı çiziyor. İlk tablosunu oranın doktoru satın alıyor. Balaban şaşırıyor bir resim için kendisine para ödenmesine... Yeni gelen savcı ise, önce onu Edirne'ye, Yanık Kışla'yı boyamaya gönderiyor, ardından hücre hapsine. Ve "infazını yakarak" Bursa Cezaevine geri yolluyor. İki ay sonra çıkacakken, sekiz yıl daha yatması gerekiyor. Ama ne gam! Bir kez daha ustasına kavuştu ya!...

1950'de çıkan Af Yasası Balaban'a özgürlüğünü geri veriyor. Askerliğini yapıyor, 1953'te Fransız Kültür Merkezi'nde ilk sergisini açıyor. Elli dolayında tablosu satılıyor bu sergide. Önce köyüne gidip evleniyor, ardından Anadolu'yu dolaşarak Hitit kabartmalarını, bereket tanrılarını inceliyor; bunlardan "maya alıyor."

Balaban, daha ilk sergisinde dikkatleri çekmeye başla-

mıştı. Ünlü Türk ressamı Abidin Dino, bu sergiden önce, 1950'de, Yaprak dergisinde çıkan yazısında şöyle diyordu:

"Balaban'ın resimlerine vuruldum, günlerce bunları düşündüm, sevindim, kaygılandım. (...) 'Hapishane Avlusundaki Kadınlar' resminin önünde, Giotto'nun isminden başka isim gelmiyor akla. Resmin kuruluşu, yüzlerin özü, duruşlar, hepsi ezberimde. Balaban'ın resmi neden bu kadar yer etti bende? Balaban'ın yağız bir atı var ki, aklımdan çıkmıyor, arkadan çizilmiş, boynunu yere eğmiş bir at. Balaban'ın atı, elleri ile görmesini bilen bir ressamı haber veriyor. Belli ki Balaban, o atın bakımı ile uğraşmış, onu eyerlemiş, sulamış tımar etmiş, otlamış. Böylesine bir ilgi ile çizilen at, Balaban'ın atı olur. İşin içinde sevgi ile bilgi birarada."

Balaban, kendine özgü üslubuyla uzun bir dönem

on to the second lesson in sociology, and a third in politics and economics. The lessons took place in the yard as they walked up and down for exercise, without books, paper or pencils.

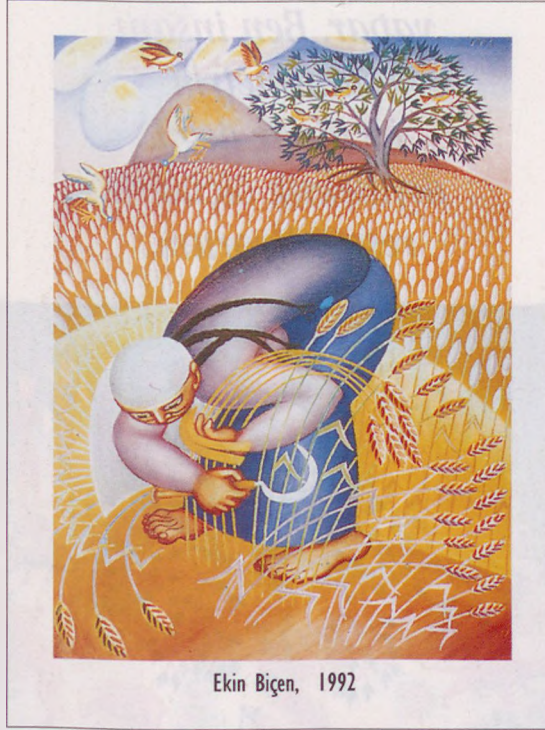
Two or three months later, the lessons drew to an end. "I am a great poet, and you are a great painter," Nazım Hikmet told Balaban. "Repeat that after me." Every day he made Balaban recite this formula.

Soon afterwards master and apprentice were parted. Balaban was sent to the semi-open prison at İmralı, where the public prosecutor arranged for him to go out into the surrounding countryside and paint farm animals and landscapes. He sold his first painting to the prison doctor. Balaban was astounded that anyone would actually pay money for one of his paintings.

When a new and unsympathetic public prosecutor was appointed, however, Balaban's luck changed. Due for release in two months thanks to remission for good conduct, Balaban found himself first confined to his cell and then the remission cancelled. A further eight years in prison loomed ahead of him. Yet far from regretting it, he was delighted to be reunited with Nazım Hikmet in Bursa. A couple of years on, and in 1950 Balaban was finally released under a general amnesty. He completed his military service, and in 1953 held his first exhibition at the French Cultural Centre. Around fifty of his paintings found buyers. After returning to his village to remarry,

Balaban embarked on a tour of Anatolia, discovering the Hittite reliefs and ancient fertility goddesses which were to inspire the next period of his work.

Balaban's first exhibition attracted unusual attention, but even before it opened we find the renowned Turkish artist Abidin Dino writing of Balaban's work in Yaprak magazine, "I was struck by Balaban's paintings. For days I thought of them, delighted in them, and fretted over them... Standing in front of "Women in a Prison Yard" no other name but Giotto occurred to me. The composition of the painting, the expression of the faces, the attitudes are still clear in my memory. Why has Balaban's work made such an impression on me? There is a dark-coloured horse by Balaban whose image is engraved in my mind, a horse in rear view, with a bent neck. Balaban's horse speaks of an artist who knows how to see with his hands. We are left in no doubt that

Ekin Biçen, 1992

kırsal kesim yaşamını aktardı tablolarına...
Kendi kendini yinelemekten kaçınan Balaban, yeni tekniklere, -kendi resim dünyasının dışına çıkmadan- yeni tema arayışlarına yöneldi. Artık sanatını dönemlere ayırıyor: Birinci Dönem, ikinci Dönem, Nakışsı Dönem, Oyuncaksı Dönem, vb...
Onun 1970'lerden sonra dizi resimlere aktardığı

başlıca temaları şöyle sıralayabiliriz: Kente göçenleri ve Almanya'ya işçi göçünü konu alan "Kaldırımlarda Dolaşanlar" ve "Göç", "üretenlerin Suretleri", "Çocukların Sevinci", "Anadolu Kadınları"...

Son sergisindeki ana tema, "Geçmişin Masala Duruşu"dur. Aşık Garip, Kerem ile Aslı, Leyla ile Mecnun, Ferhat ile Şirin gibi halk hikâyelerini, Karagöz ile Hacivat'ı, Nasreddin Hoca'yı yeni bir duyarlılıkla işleyen Balaban, bu temayı başka bir tanımla da dile getiriyor: "Aşkımızın Resme Duruşu."

Kullandığı tekniklere gelince... Bunlar, kendi deneylerinin sonucu olan tekniklerdir.

Tutkalı resim yüzeyine yayarak açık-koyu farklarıyla kapatmak, kendisinin "oyma resim" adını verdiği resmi derinlik izlenimi uyandıran çizgilerle alanlara bölme, yine kendine özgü ışık-gölge kullanımları...

Balaban, aynı zamanda bir yazar ikisi anı-roman, üçü denemeler toplamı niteliğinde beş kitabı var: Şair Baba ve Damdakiler, 1968; Dağda Duruşma, 1990; Balaban, 1962; İz, 1965; İzdüşümü, 1969. Yarım yüzyıllık sanat geçmişine sahip bu otodidakt ressamın, Türk resim geleneğinden kaynaklanan özgün üslubuyla çağdaş sanatımızda kendine bir yer açmış bulunduğunu söyleyebiliriz.

Balaban has groomed that horse, saddled him, given him water, taken him to graze. A horse drawn with such feeling can only be Balaban's. Here we have love and knowledge interknit."

Balaban devoted a long period to depicting rural scenes in his own distinctive style:

Balaban is an artist who avoids repeating himself, yet remains true to his own concept of art. He has constantly sought new techniques and new themes, so that his work can be divided into distinct periods: the Early Period, the Second Period, the Decorative Period, and so on.

The main theme in his last exhibition was "The Reflection of the Past in Fairytale". Folk stories such as Aşık Garip, Kerem and Aslı, Leyla and Mecnun, Ferhat and Şirin, the shadow-play characters Karagöz and Hacivat, and Nasreddin Hoca are treated with a fresh sensitivity by Balaban, who defines this theme alternatively as, "The Reflection of our Love in Painting".

His techniques are those which he has developed by experimentation. Spreading glue over the canvas to produce contrasts of light and dark; the division into separate areas by means of lines, giving the impression of depth, which he refers to as "carved painting"; and his unique use of light and shade may be cited as examples.

Balaban is also the author of two autobiographical novels and three collec-

tions of essays ("Şair Baba ve Damdakiler", 1968, "Dağda Duruşma", 1990, "Balaban", 1962, "İz", 1965, and "İzdüşümü", 1969). This autodidactic artist who has been painting for half a century has made a place for himself in Turkish modern art with his unique style originating in traditional Turkish art.

"Sanat, yaşantının izdüşümüdür. Konu bir özdür, her öz kendi kabuğunu yapar. Ben insanı santimetrik ölçülerle değil, diyalektik ölçülerle resmediyorum."

Leyla ile Mecnun, 1992

